

Luboš Renner, *Aldous Huxley's Early Novels of Ideas: from Crome Yellow to Those Barren Leaves*

Posudek diplomové práce

Luboš Renner se v předložené diplomové práci pokusil zúročit svůj dlouholetý zájem o dílo Aldouse Huxleyho. Vzhledem ke kombinaci studia anglistiky s oborem filozofie k tomu měl dobré předpoklady, zvláště když si jako cíl práce zvolil prozkoumání myšlenek traktovaných ve třech Huxleyho raných románech, *Crome Yellow*, *Antic Hay* a *Those Barren Leaves*. Výsledkem jeho úsilí je ukázkový typ literárního esejsmu, v kladném i záporném smyslu.

Nesporné pozitivum práce spatřuji v diplomantově zacházení s literárním textem, v jeho přímo radostném pronikání do tajů autorových nelehkých významových struktur a snahy nalézt v nich určující koncepci, která by ukázala, jak Huxleyho napůl romány, napůl eseje správně číst. Pasáže, v nichž se diplomant pokouší ukázat základní ideové principy tří zkoumaných děl, tedy kontrast vysokého a nízkého v *Crome Yellow*, trojí podobu hlavního hrdiny *Antic Hay* a některé části komentující ideologickou vyhraněnost postav *Those Barren Leaves*, považuji za zdařilé hledání interpretačního klíče. Osvědčují diplomantovu samostatnost a kritičnost k soudům některých literárních autorit, např. ke čtení Evelynu Waughu.

Tato diplomantova schopnost nezávislého výkladu však, zdá se mi, setrvává více na rovině slibného potenciálu než úspěšně završeného výkonu. Diplomant se namnoze spokojí s lehce načrtnutým nápadem a rezignuje na pečlivější propracování. Zejména úvod k celé práci volá po důkladnějším výkladu jak literárně historickém (kupř. vazba Huxleyova pojetí románu idejí na předchozí typy, které kritici spatřují v díle T. L. Peacocka nebo Mrs. Humphrey Ward), tak filozofickém. Pasáž, v níž je pro ilustraci autorovy metody použit román *Brave New World*, je obzvláště matoucí, a to ve dvojm smyslu: jednak se toto dílo svým charakterem vymyká románu idejí, tak jak jej i podle diplomantova přesvědčení reprezentují ranější romány, a tudíž by bylo třeba souvislost vysvětlit zřetelněji, jednak je diplomantův výklad postavy Bernarda Marxe a tím i celého vyznění románu *Brave New World* značně zjednodušený a podřízený tezím, které se mají uplatnit při rozboru ranějších děl.

Dojem fragmentárnosti bohužel vyvolává i diplomantovo zacházení z filozofickým kontextem. Vliv Nietzscheho a La Rochefoucaulda na Huxleyho myšlení je nesporně nosné téma a je velká škoda, že je diplomant neprozkoumal soustavněji. Nietzscheovský kontext je rozpracován ve výkladu *Crome Yellow*, v kapitolách věnovaných dalším dvěma románům na něj diplomant již v podstatě rezignoval, La Rochefoucauldovu přítomnost v Huxleyho textech lze pak spíše jenom uhadovat, než abychom o ní byli konkrétně poučeni. Namísto toho se v kapitole o *Those Barren Leaves* diplomant uchyluje k ahistorické spojitosti Huxleyho textu a Camusova výkladu absurdity, když postavu Chalífera nazírá perspektivou Camusova eseje *Mýtus o Sisyfovi*. Domněnka, že Camus možná četl román *Those Barren Leaves* a nechal se jím inspirovat, je pak prezentována zcela typicky jako esejistická spekulace, bez jakéhokoli pokusu o ověření a potvrzení její správnosti, takže vlastně postrádá jakoukoli platnost.

Diplomant byl od počátku veden snahou vyrovnat se s dílem A. Huxleyho pokud možno samostatně, což se mu, jak řečeno, částečně podařilo, ale přece jen se domnívám, že by se mu bývala vyplatila i znalost několika dalších kritických pramenů, aspoň těch, které jsou k mání v Praze. Práce by tím jistě získala na hutnosti a především na vyrovnanosti. Konfrontace s jinými interpretacemi by mu možná i pomohla přesněji vymezit téma a pomohla mu vzít

v úvahu i jiné motivy románů, které v jeho výkladech zůstaly (záměrně?) opominuty. Ostatně diplomant zřejmě i použil další práce než jen ty, které uvádí v bibliografii, jak naznačují odkazy v poznámkách; v tom případě by bylo dobré seznam literatury doplnit.

Celkové hodnocení musí podle mého názoru vzít v úvahu několik faktorů. Dílo Aldouse Huxleyho, svojí povahou stojící na rozmezí románu a filozofického eseje, představuje samo o sobě náročné téma. Luboš Renner ve své práci ukázal, jak je možné se tohoto tématu zhostit a jaký klíč ke čtení huxleyovských textů lze nalézt v jejich struktuře. To, že se ve svém zpracování spokojil spíše s rozváděním určitých interpretačních nápadů a nesoustředil se na jejich pečlivější usoustavnění, diskvalifikuje jeho práci jenom částečně. Doporučuji tedy diplomovou práci Luboše Rennera k obhajobě, i když se domnívám, že vzhledem ke vzneseným výhradám nemůže být hodnocena lépe než **velmi dobře**.

V Praze 21. ledna 2007

Prof. PhDr. Martin Procházka, CSc.